

Nr 283.

Godkänd av första kammaren den 8 juni 1918.

Godkänd av andra kammaren den 8 juni 1918.

Riksdagens skrivelse till Konungen angående utredning i fråga om uppställande av vissa kompetensbestämmelser för statens och enskilda järnvägars personal.

(Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 25.)

(Andra kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande nr 9.)

Till Konungen.

I en inom riksdagen väckt motion har gjorts framställning i syfte att utredning måtte komma till stånd för utrönande, huruvida det icke vore av behovet påkallat, att för alla såväl statens som enskilda bolags järnvägar gällande föreskrifter bleve av Eders Kungl. Maj:t utfärdade angående skärpta kompetensvillkor för personalen såväl vad anginge dess karaktär i övrigt som dess kunskaper i ämnen, vilka vore av betydelse för dess yrke, samt att, därest fordran på dylika skärpta kompetensvillkor skulle befinnas böra uppställas, i sammanhang därmed åtgärder måtte vidtagas för personalens teoretiska och praktiska utbildning.

Över ifrågavarande motion hava yttrandet avgivits till vederbörande riksdagsutskott av kungl. järnvägsstyrelsen och svenska järnvägsför-

eningen samt svenska järnvägsmannaförbundets och Sveriges lokomotivmannaförbunds styrelser.

Ur trafiksäkerhetssynpunkt måste den största betydelse tillmätas frågorna rörande järnvägspersonalens kompetens för fullgörande av dess ansvarsfulla och krävande arbete. Betydelsen av att nämnda personal till fullo besitter sådan kompetens har närmare utvecklats i det betänkande, som den 29 augusti 1913 avgavs av den s. k. Malmslättskommissionen.

Ur här ovan framhållna synpunkt har riksdagen ansett förevarande motion vara värd ett synnerligt beaktande.

Av den i ärendet förebragta utredningen framgår oförtydligt, att såvitt angår den vid statens järnvägar anställda personal sedan lång tid tillbaka hos vederbörande järnvägsmyndigheter gjort sig gällande en allvarlig strävan att åstadkomma allt bättre och bättre garantier för att de olikartade funktionerna vid järnvägsdriften komme att omhändervhas av därför i möjligaste mån fullt kompetenta personer.

Det är klart, att det för vederbörande i första hand gällt att tillse, att personalen kommer i åtnjutande av på praktisk erfarenhet grundad kännedom om de förhållanden, som äro erforderliga för ett riktigt utförande av de med respektive tjänster förenade åliggandena.

Den vid statens järnvägar i sistnämnda hänseende gällande ordning har av förenämnda kommission betecknats såsom ur trafiksäkerhetssynpunkt i huvudsak tillfredsställande, ehuru kommissionen ansåg, att vissa särskilda villkor borde uppställas för personal, som på egen hand tjänstgjorde i ställverk, för stationsföreståndare och ställföreträdare för desse samt för lokomotivförare å snälltåg.

Att de ledande inom statens järnvägars förvaltning insett betydelsen av att personalen erhöle ökad teoretisk utbildning, framgår av de bestämmelser, som uti det år 1914 utfärdade reglementet för antagande och utbildning av manlig tjänstepersonal vid statens järnvägar meddelats rörande undervisningskurser för beredande av utbildning åt vissa där anställda tjänstemän såväl högre som lägre. Sålunda äro bland annat anordnade kurser för utbildning av banmästare och överbanmästare, för lokomotiveldare och lokomotivförare samt för tjänstemän, som önska vinna befordran till högre tjänstemannabefattning vid trafikavdelningen än stationskarl.

Ovan omförmälda undervisningskurser äro emellertid icke allmänna,

enär deltagandet däri är beroende på en uttagning, efter eller utan ansökan, av vederbörande järnvägsbefäl.

Av järnvägsstyrelsens åberopade, i nu förevarande ärende avgivna utlåtande framgår, att järnvägsstyrelsen den 6 juni 1917 för åstadkommande av vissa ändringar i 1914 års berörda reglemente beslutit uppdraga åt en kommitté att granska gällande bestämmelser angående villkoren för personalens vid statens järnvägar antagande och utbildning ävensom för vidmakthållande av personalens kunskap och därmed sammanhängande frågor samt inkomma med sådant förslag till ändring av dessa bestämmelser, vartill granskningen kunde föranleda. Enligt vad järnvägsstyrelsen i sitt berörda utlåtande upplyst, vore nämnda kommitté betänkt på att, i och för den fortsatta utbildningen av tjänstemän av lägre grad, föreslå anordnande utöver nuvarande kurser av sådana för elektriska montörer, signalreparatörer, förrådsförmän, vagnförmän och stallförmän.

Om det ovan anförda giver stöd åt järnvägsstyrelsens uttalande, att åt frågorna rörande personalens antagande och utbildning *vid statens järnvägar* ägnats och ägnas all uppmärksamhet, varför särskild utredning i anslutning till motionärens hemställan icke synes för statens järnvägars vidkommande vara av något större behov påkallad, så kan samma förhållande icke med fog sägas vara förhanden ifråga om personalen vid de enskilda järnvägarna.

Genom den i ärendet förebragta utredningen har riksdagen bibragts den uppfattningen, att hithörande förhållanden vid dessa järnvägar äro otillfredsställande och att med hänsyn till allmänhetens befogade krav å trafiksäkerhet statsmakterna skäligen icke längre böra låta härvid bero.

Beträffande en personalgrupp vid de enskilda järnvägarna, lokomotivpersonalen, har frågan om skärpta kompetensvillkor tidigare, nämligen år 1903, föranlett uttalande från riksdagens sida till Eders Kungl. Maj:t; och har sedermera frågan om samma personals anställning varit föremål för behandling av de den 31 december 1904 tillsatta kommitterade för avgivande av förslag till bestämmelser för tillgodoseende av trafiksäkerheten å enskilda järnvägar m. m. Ej ens beträffande lokomotivpersonalen vid de enskilda järnvägarna har emellertid, trots det livliga intresse, som jämväl från personalens egen sida lagts i dagen för genomförande av skärpta kompetensbestämmelser, vidtagits några åtgärder i syfte att undanröja de uti förevarande hänseende uppenbarligen föreliggande brister. Vidkommande övriga befattningshavare vid de enskilda

järnvägarna synes icke något annat vara åtgjort, än att genom järnvägsföreningens bemedling ett antal befattningshavare vid dessa järnvägar beretts tillfälle att deltaga i de vid statens järnvägar anordnade kurserna för utbildning av baumästare, kontorsbiträden och stationsförmän. Såsom järnvägsföreningen anfört, är det emellertid icke i någon större omfattning, som dylik utbildning kan beredas de enskilda järnvägarnas personal.

Vid nu angivna förhållanden finner riksdagen sig böra framhålla nödvändigheten av att de nu rådande bristerna i fråga om kompetensbestämmelser beträffande de enskilda järnvägarnas personal må, framför allt med hänsyn till den trafikerande allmänhetens krav å största möjliga trafiksäkerhet även å nämnda järnvägar, varda undanröjda.

Då de inom järnvägsstyrelsen i dess åberopade utlåtande lämnade uppgifter rörande de riktlinjer, som uppdragits för berörda av styrelsen tillsatta kommittés utredning, synas giva vid handen, att de i förevarande motion framhållna synpunkter skulle bliva vid utredningen beaktade, har inom riksdagen yppats vissa betänkligheter emot ett riksdagens ingripande i frågan såsom uti motionen föreslagits. Men i frågans nuvarande läge har för riksdagen såsom kärnpunkten i motionärens hemställan framstått kravet på en utredning, huruvida icke nu kunde åvägabringas *enhetliga* skärpta kompetensbestämmelser för såväl statens järnvägars som de enskilda järnvägarnas personal. För en sådan utredning, som givetvis även skulle avse frågan om i vilken ordning dylika bestämmelser borde utfärdas, utgör uppenbarligen den av järnvägsstyrelsen igångsatta utredningen så mycket mindre något hinder, som förutsättas kan, att densamma resultat otvivelaktigt bör kunna tillgodogöras vid och i väsentlig mån underlätta den av riksdagen ifrågasatta utredningen. Huvudsaken är, att det icke längre överlåtes åt de enskilda järnvägarna att själva efter gottfinnande reglera eller helt underlåta att reglera hithörande förhållanden, utan att desamma varda av staten normerade i överensstämmelse med samma krav, som anses avgörande ifråga om den av staten bedrivna järnvägsdriften.

På riksdagen kan och bör givetvis icke ankomma att angiva några närmare direktiv för den nu ifrågasatta utredningen.

Då motionären emellertid i viss mån synes hava företrädesvis beaktat frågan om järnvägspersonalens teoretiska utbildning, har riksdagen

velat i korthet angiva sin ståndpunkt till denna sida av det föreliggande spörsmålet.

Riksdagen finner det visserligen uppenbart, att det vjd järnvägspersonalens utbildning städse i första hand måste ligga vikt uppå, att personalen beredes sådan praktisk utbildning i de till vederbörande tjänster hörande göromålen, att fullt betryggande säkerhet föreligger för göromålens behöriga fullgörande. Men riksdagen hyser även den uppfattningen, att med hänsyn till arten av de järnvägspersonalen i vitt skilda befattningar åliggande arbetsuppgifter ökade garantier för arbetets fullgörande på det ur trafiksäkerhetssynpunkt mest betryggande sätt stå att vinna därigenom, att åt personalen beredes möjlighet att förvärva, utöver den oundgängligen nödiga praktiska erfarenheten rörande själva arbetsuppgiften, vidgade kunskaper rörande förhållanden, som i ett eller annat avseende äga beröring med dessa arbetsuppgifter. Nämnda riksdagens uppfattning ävensom det hos järnvägspersonalen själv förefintliga stora intresse för genomförandet av en förbättrad teoretisk utbildning synes riksdagen böra föranleda, att vid den blivande utredningen all nödig uppmärksamhet ägnas åt spörsmålet om inrättande av lärokurser för olika befattningshavare med för respektive befattningar väl avpassade undervisningsplaner. Beträffande dylika kurser synes bland personalen den uppfattningen vara allmänt gällande, att värdet av desamma för närvarande i väsentlig mån förringas därigenom att deltagandet i desamma, såsom ovan omförmälts, icke är obligatoriskt utan beroende på vederbörande järnvägsbefäls uttagning. Enligt riksdagens mening torde denna personalens uppfattning icke sakna fog, vadan riksdagen ansett sig böra framhålla önskvärdheten av att vid den blivande utredningen behörig uppmärksamhet ägnas jämväl detta spörsmål.

På grund av vad ovan anförts, får riksdagen anhålla, att Eders Kungl. Maj:t täcktes låta utreda, huruvida icke enhetliga skärpta kompetensbestämmelser må kunna utfärdas för såväl statens järnvägars som enskilda järnvägars personal ävensom vidtaga de åtgärder, vartill en dylik utredning må föranleda.

Stockholm den 8 juni 1918.

Med undersåtlig vörndnad.